Rocznik IV (1922) Września, czwartek, dnia 14-go września 1922 Numer pojedyńczy 20 mk.

Orędownik Wrzesiński

Wychodzi trzy razy tygodniowo i to co wtorek, czwartek i sobotę prócz dni świątecznych

Nakład i druk A. Prądzyńskiego Odpowiedzialny za część nieurzędową Andrzej Prądzyński we Wrześni

ABONAMENT: (na poczcie lub w administracji) kwartalnie 600 mk. miesięcznie 200 mk.

№ 108

OGŁOSZENIA: za miejsce jedno-łamowe jeden milimetr w wyż 30.— mk. Telefonu № 389

Dział urzędowy

Do Panów Przewodniczących Obwodowych Komisji Wyborczych na terenie powiatu Wrzesińskiego

Na posiedzeniu P. P. Przewodniczących obwod. Komisji Wyborczych kilkakrotnie podkreślałem jak ważnem jest (w akcji wyborczej) dotrzymanie terminów wyznaczonych w kalendarzu wyborczym. Równocześnie zwróciłem Panom przewodniczącym uwagę na konsekwencję w razie niezastosowania się do tych terminów. Raz jeszcze wzywam Panów do należytego i gruntownego poznajomienia się z mającemi nastąpić czynnościami i przy sposobności podaję poniżej wykaz tych czynności:

Dnia 14 września. Komisja obwodowa przesyła jeden egzemplarz spisu wyborców okręgowej komisji wyborczej (art. 34 ust. 3).

15 września. Obwodowa komisja wyborcza wykłada spisy wyborców do publicznego przeglądu (art. 35).

28 września. Ostatni dzień wyłożenia spisu wyborców do przeglądu.

29 września. Ostateczny termin znoszenia reklamacji do obwodowej komisji wyborczej przeciwko pominięciu w spisie lub wpisaniu kogokolwiek nieuprawnionego (art. 35 ust. 4).

5 października. Ostateczny termin zgłaszania sprzeciwów przeciwko reklamacji o wykreśleniu ze spisu (art. 37).

9 października. Obwodowe komisje wyborcze przesyłają okręgowym komisjom wyborczym 2 egzemplarze spisu wyborców (art. 39 ust. 2).

13 października. Komisja obwodowa przyjmuje nawpływające sprzeciwy przeciwko wykreśleniu i przesyła je dodatkowo okręgowej komisji wyborczej (art. 39 ust. 3).

23 października. Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej wykłada ustalony ostatecznie spis wyborców do publicznego przeglądu (art. 43 ust. 1).

27 października. Ostatni dzień powtórnego wyłożenia spisu wyborców (art. 43 ust. 1).

5 listopada. Głosowanie do Sejmu.

12 listopada. Głosowanie do Senatu.

8 listopada. Posiedzenie Okręgowej komisji wyborczej w celu ustalenia wyniku wyborców do Sejmu (art. 87).

15 listopada. Posiedzenie okręgowej komisji wyborczej w celu ustalenia wyniku wyborów do Senatu (art. 87).

Dnia 11. 9 rozesłało Starostwo „Składy Obwodowych Komisji wyborczych powiatu wrzesińskiego" z imiennem wyszczególnieniem członków komisji. W składach tych nieuwidoczniono zaszłych później zmian (co do osób podanych przez gminy).

Zaznaczam, że (o ile zmian tych nie uwzględniono), miarodajnem jest moje oświadczenie, z którem P. P. Przewodniczący na posiedzeniu zwołanem przez Starostwo na dzień 7 9 zostali odpowiednio poinformowani (podano nazwiska osób wchodzących do komisji, szczególnie w obwodach Nr. 46, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58).

Września, dnia 13 września 1922 r.

L. dz. 8161/22. I. **Starosta.** Charkiewicz.

Ze względu na coraz liczniejsze nieszczęśliwe wypadki w rolnictwie nawołuję wszystkich pracodawców t. z. gospodarzy względnie posiedzicieli obszarów dworskich do ścisłego przestrzegania przepisów dotyczących zapobiegania nieszczęśliwym wypadkom.

Przypominam, że odnośne przepisy niemieckie zawarte w części I do II ustawy ordynacji ubezpieczeniowej (Reichsversicherungsordnung) z dnia 13 7 1911 r. dotąd obowiązują i muszą być ściśle przestrzegane.

W myśl tych przepisów powinny być wszelkie motory, lokomobile, torfiarki, śrótowniki, młockarnie, sieczkarnie, maneże itd., należycie opatrzone przyrządami ochronnemi, celem uniknięcia możliwych nieszczęśliwych wypadków.

Niezastosowanie się do tego rozporządzenia pociąga za sobą karę w myśl §§ 1030, 851 i 870 Ordynacji Ubezpieczeniowej.

Wszystkim organom policyjnym polecam zbadanie w przedsiębiorstwach rolnych czy środki ochronne są zastosowane.

W razie stwierdzenia braków należy nakazać natychmiastowe ich usunięcie oraz donieść mi o wydanych zarządzeniach i przekroczeniach, celem ukarania winnych.

Września, dnia 12 września 1922 r.

L. dz. 553/22 Wp. **Przewodniczący Wydziału powiat.** Charkiewicz.

Rozporządzenie

Naczelnego Nadzwyczajnego Komisarza do walki z epidemjami, w przedmiocie rozciągnięcia kontroli sanitarnej nad osobami, przybywającemi ze wschodu.

Na podstawie art. 3 p. o. i art. 8 ustawy z dnia 14. lipca 1920 r. o utworzeniu Urzędu Naczelnego Nadzwyczajnego Komisarza do walki z epidemjami (Dz. Ust. nr. 61 poz. 388) art. 24 ustawy z dnia 25 lipca 1919 r. w przedmiocie zwalczania chorób zakaźnych i innych występujących nagminnie (Dz. Ust. nr. 67 poz. 402) oraz w myśl art. 11 p. 2 i 3 tejże ustawy w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych zarządzam, co następuje:

§ 1. Wszystkie osoby, przybywające z obszarów Województw: Nowogródzkiego, Poleskiego i Wołyńskiego, Litwy Srodkowej, Litwy Kowieńskiej oraz z Republiki Rosyjskiej, Białoruskiej i Ukraińskiej na stały lub dłuższy pobyt uważa się aż do odwołania za wzbudzające podejrzenie co do chorób zakaźnych (art. 2 ustawy w przedmiocie zwalczania chorób zakaźnych).

§ 2. O przybyciu osób wymienionych w § 1 niniejszego rozporządzenia należy zgłosić niepóźniej, niż w terminie 24 godzin od chwili przybycia do właściwego urzędu gminnego wzgl. magistratu.

W miastach, gdzie istnieją Powiatowe Urzędy Zdrowia zgłaszać się należy do lekarza powiatowego.

W miastach Warszawie, Lwowie i Krakowie zgłoszenia i zawiadomienia należy składać w magistratach.

§ 3. Obowiązek zgłoszenia obciąża:

a) osoby przybywające,

b) głowę rodziny lub osobę, na której pieczy znajduje się przybyły,

c) gospodarza mieszkania lub zastępującą tegoż osobę, właściciela, administratora lub rządcę majątku lub domu, dokąd osoby wyżej wskazane przybyły,

d) urzędników i funkcjonarjuszów państwowych i komunalnych,

e) kierowników wszelkich zakładów przemysłowych i handlowych, fabryk, warsztatów, statków, tratew i t. p. jak również hotelów, pokojów meblowanych, zajazdów i gospód, kierowników robót gromadnych rolnych, leśnych, ziemnych i t. p., wreszcie każdego, kto miał styczność z osobą przybyłą i wiedział, iż osoba ta władz właściwych o przybyciu nie zawiadomiła.

Obowiązek zgłoszenia osoby, wyszczególnione wyżej w kolejnym porządku wyliczenia.

§ 4. Zgłoszenie winny uskuteczniać osoby przybyłe osobiście, inne osoby na piśmie, a w razie niemożności piśmiennego zgłoszenia, ustnie.

§ 5. O przybyciu osób, w § 1 wymienionych urzędy gminne wzgl. magistraty obowiązane są zawiadomić natychmiast lekarza powiatowego, a w razie stwierdzenia, że osoba przybyła jest chorą, zawszoną lub wogóle niechlujną, donieść o tem temu lekarzowi.

§ 6. W razie stwierdzenia przez lekarza powiatowego, że osoba przybyła jest chorą na chorobę zakaźną, osoba ta powinna być poddaną przymusowemu badaniu, a w razie stwierdzenia wszawicy lub ogólnej niechlujności przymusowemu oczyszczeniu.

§ 7. Po otrzymaniu doniesienia lub zgłoszenia osób w § 1 wymienionych lekarz powiatowy może wydawać w miarę potrzeby zarządzenia zgodnie z art. 10, 11 i in. ustawy w przedmiocie zwalczania chorób zakaźnych (Dz. Ust. nr. 67 poz. 402) oraz otrzymanemi instrukcjami.

§ 8. Osoby wymienione w § 1 niniejszego rozporządzenia, a nie poddane przymusowemu leczeniu winny zgłaszać się osobiście w ciągu 21 dni od chwili przybycia w odstępach pięciodniowych do urzędów wskazanych w § 2 niniejszego rozporządzenia.

§ 9. Osoby wymienione w § 1 w razie zmiany miejsca zamieszkania przed upływem 21 dni od czasu przybycia winny zawiadomić uprzednio urzędy wskazane w § 2 niniejszego rozporządzenia, zgłaszając się nadal aż do upływu tego terminu w urzędach właściwych dla nowego miejsca pobytu.

§ 10. Winni przekroczenia przepisów niniejszego rozporządzenia będą karani w drodze administracyjnej grzywną do 10000 marek lub aresztem do 3 miesięcy. Kara pieniężna i kara aresztu mogą być zastosowane jednocześnie.

§ 11. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Naczelny Komisarz do spraw walki z epidemjami.
(—) Godlewski.

* * *

Powyższe rozporządzenie Naczelnego Nadzwyczajnego Komisarza do walk z epidemjami podaję do wiadomości i przestrzegania.

Września, dnia 31 lipca 1922 r.

L. dz. 6999/22 II. **Starosta.** W z.: Mycak, sekr. pow.

Obwieszczenie

Wskutek nawpływania do Ministerstwa Spraw Wojskowych podań o zwolnienie koni uznanych, dla potrzeb wojska do świadczeń, podaję do publicznej wiadomości co następuje:

Odezwa!

Rodacy! Współobywatele powiatu wrzesińskiego!

Czy pamiętacie jeszcze owe chwile przed dwoma laty, gdy zagłada groziła Polsce a troska śmiertelna obejmowała serca na widok rozszalałej nawały bolszewickiej? Czy pamiętacie ów poryw patrjotyczny, jaki szedł przez Polskę całą od niebosiężnych szczytów Tatr do siwych brzegów Bałtyku, przez chaty i pałace, wsie i miasta, i we Wrześni samej i w powiecie odbił się tak silnem echem? Czy pamiętacie jeszcze ów wiec wspaniały i zawiązania Ochotniczej Legji Wrzesińskiej? Składał wówczas każdy co mógł na ołtarzu Ojczyzny, by wydobyć kraj z odchłani klęski, najlepsi zaś poszli w piekielny bój ofiarnie, by wyciągnąć Ojczyznę z toni ku szczytom tryumfu. I wspólnym zbożnym wysiłkom pobłogosławił Najwyższy, jednakże cena wybawienia okazała się bardzo wielką. Wielu przypieczętowało swą gorącą miłość Ojczyzny krwią serdeczną na polu chwały, wielu wskutek odniesionych ran zmarło po lazaretach, wielu — a są to ci najnieszczęśliwsi — wyniosło ze śmiertelnych zapasów kalectwo, które jak ciężkie brzemię dźwigać trzeba po wszystkie dni żywota. O zaiste! Komu taką nagrodę dał los za całe poświęcenie, za wysiłek ofiarny, za przelaną krew serdeczną, temu stokroć lżej było umierać, umierać tam, gdzie wśród huku dział śmierć straszne zbierała żniwo.

A gdy ze względu na ciężkie położenie gospodarcze, w jakiem znaleźli się ci nieszczęśliwi inwalidzi polscy, Komitet Pomocy Inwalidom Polskim w Poznaniu rzucił myśl zbierania składek w całem Województwie na ich cel, oto znowu Obywatelstwo powiatu wrzesińskiego dało dowód swego wysokiego poczucia patrjotycznego, składkując tak hojnie, że ogólna suma składek z powiatu zalicza się do pierwszych w całem Województwie. Zebrano bowiem 1 miljon 581 tysięcy 823,20 mk. Mieszkańcy powiatu zdali tem chlubny egzamin, że nie brak im zrozumienia, iż żołnierz polski, walcząc na froncie, walczył za Polskę całą jak długa i szeroka, że przelewał krew i odnosił rany za każdego z nas, że piersią swą nas tem zasłaniał, wobec wroga naszego bronił dobytku. Obywatele powiatu dowiedli, że współczują gorąco z trudnem położeniem, w jakiem wobec fatalnego stanu finansowego Państwa znaleźli się inwalidzi polscy.

Lecz inwalida polski nie tak wsparcia jak pracy patrzy, on nie myśli wcale czekać na to, co mu poda ręka ofiarna, choćby i najżyczliwsza, ale pragnie stworzyć sobie w miarę sił i zdolności własne źródło zarobku na kawałek chleba. I znowu powiat wrzesiński nie oglądając się na nikogo wysunął się naprzód. Drogą samopomocy powstały w mieście Wrześni warsztaty dla inwalidów, które już dzisiaj po kilku zaledwie tygodniach istnienia pomyślne na przyszłość rokują nadzieje. W warsztatach tych znajdują inwalidzi możność wyuczenia się i wydoskonalenia w zawodzie, jaki im ze względu na ich kalectwo najlepiej odpowiada. Warsztaty te, stworzone jakby z niczego, cudem prawie, wymagają jednakże wielkiego nakładu finansowego i aby je jako tako podtrzymać i odpowiednio do potrzeb rozbudować, nato potrzeba przy dzisiejszych warunkach gospodarczych funduszów wielkich, potrzeba miljonów.

W obec tego zwracamy się z usilną i gorącą prośbą do już tylokrotnie wypróbowanych uczuć patrjotycznych Obywateli powiatu wrzesińskiego:

Niechaj każdy, gdy przyjdzie do niego kolektor po składkę na inwalidów polskich, da tyle, ile może, jeżeli ma mało, niech da mało, jeżeli posiada wiele, powinien dać wiele, ale niechaj nikt nie uchyla się od obowiązku, bo takim obowiązkiem jest spłacenie długu tym, którzy w obronie Ojczyzny, w obronie nas samych krew przelewali i uszkodzenie cielesne odnieśli.

Zbieranie składek na inwalidów dokonywać się będzie

w tygodniu od 24 do 30 września 1922 r.

Powiatowy Komitet Towarzystwa Pomocy Inwalidom Polskim.

Charkiewicz, starosta. Stasiewski, insp. szk.

Podług §§ 9, 10 i 11 rozporządzenia wykonawczego o obowiązkowem odstępowaniu na rzecz Państwa zwierząt pociągowych i wozów (Dz. Ustaw Rz. P. z 1922 nr. 36 poz. 310) winne być podania o zwolnienie od świadczeń wniesione w terminie i trybie wskazanym paragrafami.

Niezastosowanie się do powyższego powoduje nieuwzględnienie podania.

Podając powyższe dodaję, że Ustawa z 21 2 22 obowiązku odstępowania zwierząt pociągowych i wozów na rzecz Państwa (Dz. U. Rz. P. № 21 poz. 166) do której wydane zostało powyżej wspomniane rozporządzenie wykonawcze, umieszczone było w Orędowniku Wrzesińskim № 67, 68 i 69 z 1922 r.

Września, dnia 11 września 1922 r.

L. dz. 7882/22 I. **Starosta.** Charkiewicz.

Do pp. Starostów wzgl. Burmistrzów i Naczelników Gmin!

Wedle art. 12 ord. wyb. do Senatu — rozpoczyna Okręgowa Komisja Wyborcza na okręg 35 swoje czynności, odnoszące się do wyboru Senatorów dopiero od przyjmowania i ustalenia list kandydatów senatorskich; wszelkie więc czynności takie ustalenie wyprzedzające, należą do właściwych miejscowo-okręgowych komisji wyborczych. Tak więc i czynności ustalania list wyborców należy w całości do własnych okręgowych komisji wyborczych a nie do Okręgowej Komisji Wyborczej № 35. Nadesłane więc błędnie do komisji podpisanej spisy wyborców zwraca się Gminom z powrotem w celu odesłania ich do Okr. Komisyj własnych.

Pp. Starostów uprasza się przy tej sposobności o pouczenie Gmin o treści art. 12 powyżej cytowanej ustawy, ażeby zapobiedz napływom wspomnianych spisów.

Poznań, 10 września 1922.

Okręgowa Komisja Wyborcza 35.
Piotrowicz, przewodniczący.

* * *

Podając powyższe do ogólnej wiadomości wzywam wszystkich PP. przewodniczących obwodowych komisyj wyborczych, by nie wysyłali list wyborców do Senatu do Poznania, tylko na adresę: Okręgowa Komisja Wyborcza w Gnieźnie (Sąd Okręgowy).

Podaję że zwrócone tu listy z Poznania przesyłam równocześnie do Okręgowej Komisji Wyborczej w Gnieźnie.

L. dz. 8227/22 II. **Starosta.** Charkiewicz.

Tegoroczne wakacje jesienne rozpoczynają się we wszystkich szkołach powszechnych z wyjątkiem tem, gdzie obowiązują osobne przepisy, w poniedziałek 18 września i trwają do 8 październ. włącznie.

Września, dnia 8 września 1922.

Stasiewski, inspektor szkolny.

Do Członków Kółek Rolniczych.

Walne Zebranie Kółek Rolniczych wicepatronatu wrzesińskiego odbędzie się we Wrześni na sali **p. Knechtla** (dawniej Hernesa) „Plac Wolności", **w niedzielę, dnia 17-go września o godzinie 3.30** z następującym porządkiem obrad:

1. Zagajenie i sprawozdanie z działalności wicepatronatu.
2. Konieczność powrotu do używania sztucznych nawozów.
3. Referat o stosunkach gospodarczych w Polsce.
3. Wolne głosy.

Na zebranie przybędzie p. Patron Brownsford, oraz p. Wicepatron Grabski, który po wyzdrowieniu objął z powrotem urząd wicepatrona.

Panów Prezesów Kółek Rolniczych uprasza się o dopilnowanie, by jaknajwiększa liczba członków wzięła udział w Walnem Zebraniu.

Za Wicepatrona
J. M. Fedyk, sekr. pow. K. R.

Dyrekcja Gimnazjum Państwowego we Wrześni zawiadamia, że Kuratorjum Okręgu Szkolnego w Poznaniu ustanowiło z dniem 1 września br. lekarzem szkolnym tut. zakładu p. Dr. Florjana Uliszewskiego, który w szkole urzędować będzie codziennie od godz. 11.45 do 1.15.

Zadaniem lekarza szkolnego będzie kontrolowanie stanu zdrowia młodzieży, zabieganie o to, aby wady cielesne były leczone i usuwane, zwracanie uwagi rodziców na wszelkie zasłabnięcia i choroby uczniów, wydawanie zarządzeń, mających na celu zapobieganie chorobom zakaźnym w szkole, czuwanie nad prawidłowem stosowaniem zabiegów fizycznych, wnikanie w warunki życiowe uczniów (mieszkanie, odżywianie, praca pozaszkolna i t. p.). Udzielanie porad i wskazówek, mających na celu zdrowie i pomyślny rozwój fizyczny młodzieży.

Badania i porady higjeniczne lekarza szkolnego są w obrębie szkoły bezpłatne, leczenie uczniów w domu do obowiązków lekarza szkolnego nie należy. Odnośne formularze z dokładnem pouczeniem roześle Dyrekcja w najbliższych dniach opiece domowej.

Dyrekcja Gimnazjum Państwowego we Wrześni w porozumieniu z lekarzem szkolnym oraz pow. p. Dr. Fl. Uliszewskim podaje do wiadomości interesowanym rodzicom oraz nadzorom domowym uczniów dojeżdżających z Miłosławia i okolicy, by we własnym dobrze zrozumianym interesie zechcieli na czas trwającej epidemji umieścić uczniów we Wrześni na stancjach prywatnych. Ponieważ trudno przewidzieć jak długo kontumacja sanitarna trwać będzie w Miłosławiu i okolicy, jest to jedyną możliwością zapewnienie uczniom ciągłości w nauce i nie narażania ich na straty, z powodu zaniedbania w nauce. Odnośni uczniowie po umieszczeniu ich we Wrześni winni bezzwłocznie zgłosić się u lekarza szkolnego, podając adres mieszkania. Do szkoły zaś wstąpić będą mogli po odbyciu w miejscu przepisami ustanowionej 7-dniowej kwarantanny na podstawie świadectwa wydanego na koszt ucznia przez lekarza szkolnego.

Września, dnia 11 września 1922 r.

Prof. Romanowicz, dyrektor.

Podróż p. Naczelnika Państwa po Rumunji

Warszawa, 11. 9. Rządowy organ rumuński „Vitorul" komunikuje, że p. Naczelnik Państwa będzie przyjmowany w Rumunji zgodnie z ceremonjałem, stosowanym podczas przejazdu osób koronowanych. W ciągu całego czasu pobytu w Rumunji p. Naczelnik Państwa będzie gościem króla i będzie zamieszkiwał w pałacu królewskim. Szczegółowy program przyjęcia jest w opracowaniu.

Z Kiszyniowa komunikują, że tamtejsza kolonja polska wysyła na powitanie p. Naczelnika Państwa osobną delegację do Bukaresztu.

Gen. Sikorski w Paryżu

Warszawa, 11. 9. Jak podaje prasa wyjazd szefa sztabu generalnego gen. Sikorskiego do Paryża ma na celu asystowanie wielkim manewrom jesiennym, na które go zaproszono. Ze względów wojskowych podróż szefa sztabu gen. ma znaczenie pierwszorzędne, gdyż metody walki, ustalające się we Francji, wywierają z natury rzeczy wpływ na organizację uzbrojenia i wyćwiczenia naszego wojska. Po wizycie we Francji szef sztabu generalnego ma udać się do Londynu, by zapoznać się z tamtejszą techniką wojskową.

Zwycięstwo marki polskiej na G. Śląsku

Katowice, 12. 9. Wojewoda śląski Rymer ogłosił odezwę, w której zawiadamia ludność o puszczeniu w obieg na G. Śląsku marki polskiej, celem zaradzenia obecnemu brakowi marki niemieckiej. Urzędowy kurs marki polskiej będzie ogłaszany codziennie przez P. K. K. P. Organizacje zawodowe zgodziły się na wypłacanie robotnikom zarobków w markach polskich, a związek kupców, że będzie przyjmował od publiczności marki polskie za towary po każdorazowym kursie urzędowym. Również artykuły żywnościowe, dostarczane przez województwo będą sprzedawane tylko za marki polskie.

— **Miesięczne zebranie Związku Inw. Wojenn. Rz. P. w Strzałkowie** odbędzie się w niedzielę, 17 września b. r. o godz. 1½ po południu na sali p. Barralla w Strzałkowie. Dla ważności spraw, prosi o jaknajliczniejsze przybycie Zarząd.

— W czwartek, dnia 14 września o 8-mej wiecz. na salce parafjalnej odbędzie się zebranie Tow. „Czytelni dla Kobiet".
